

Vår saksbehandler
Dordi Aalbu

Referanse
DOAA/2022/477-5/F35

Behandles av	Utvalgssaksnr	Møtedato
Formannskapet		24.03.2022

Bosetting av flyktninger 2022- anmodning om økt bosetting

Vedlegg

- 1 Anmodning om bosetting av flyktninger fra Ukraina
- 2 Budskapspakke om Alternativ mottaksplassering

Andre saksdokumenter (ikke vedlagt)

Saksopplysninger

Oppdal kommune har mottatt brev datert 18.3.22 fra IMDi (integrerings- og mangfoldsdirektoratet) med anmodning om å bosette i alt 140 flyktninger i 2022. Bakgrunnen for anmodningen er krigen i Ukraina, som har ført til den største masseflyktsituasjonen i Europa siden 2.verdenskrig.

Kommunestyret vedtok 17.12.22 å bosette inntil 26 flyktninger som var i tråd med IMDis opprinnelige anmodning. Den nye anmodningen innebærer en økning på bosetting med 114 personer. Det vil særlig være kvinner, barn og eldre som kommer fra Ukraina.

I Norge er det økende inntømster av ukrainske flyktninger. Det er vedtatt at ukrainske statsborgere skal få midlertidig, kollektivt vern jfr. utlendingsloven § 34.

Det er fremdeles usikkert hvor stort behovet for bosetting i Norge blir i 2022, men det er ventet at antall ukrainske flyktninger vil øke i ukene og månedene framover.

IMDi ber om så raskt svar som mulig og har satt en frist til 31.mars 2022 for tilbakemelding fra kommunene. Vedtaket om bosetting skal ikke inkludere familiegjenforening eller inneholde andre reservasjoner.

Det vil være stor usikkerhet forbundet med bosettingen i Oppdal; vi vet ikke hvor mange som vil bli bosatt totalt, når flyktningene vil komme og hvilke behov for tjenester den enkelte flyktning vil ha. Det er derfor umulig å ha alle detaljer på plass på nåværende tidspunkt. Kommunen må starte med å kartlegge hva vi har av kapasitet og på hvilke områder det er sannsynlig at kapasitet må bygges opp.

Med en allerede velfungerende innvandrertjeneste er det viktig å ta med seg og bygge videre på det som fungerer godt i flyktningarbeidet.

Om bosetting

Ukrainere som innvilges midlertidig kollektiv beskyttelse bosettes med offentlig hjelp etter avtale mellom IMDi og den aktuelle bosettingskommunen på lik linje med andre flyktninger.

Bosettingen vil i utgangspunktet skje på vanlig måte gjennom fordelinger i IMDinett. Kommunene kan også få flere henvendelser fra flyktninger som bor privat, eller som har funnet seg en bolig de ønsker at kommunen skal godkjenne. Disse personene kan etter avtale mellom personen, IMDi og kommunen regnes inn i kommunens bosettingstall.

Oppholdstillatelsen danner grunnlag for rett og plikt til å delta i introduksjonsprogrammet i samsvar med integreringsloven.

Den enkelte flyktning vil bli bosatt når kommunen har meldt inn aktuell bolig og fått tildelt flyktninger som boligen egner seg til.

Organisering og ledelse

Innvandrertjenesten i Oppdal har god kompetanse og lang erfaring på bosetting. En bosetting av inntil 140 flyktninger krever at innvandrertjenesten øker kapasiteten både på praktiske oppgaver men også innenfor ledelse, saksbehandling og organisering. Det vil være aktuelt å leie lokaler til flere undervisnings- og kontorarbeidsplasser.

For å ivareta koordinering av arbeidet på overordnet nivå har kommunedirektøren opprettet en flyktninggruppe bestående av leder for Innvandrertjenesten Torhild Rogstad, rådgiver oppvekst Frøydís Lindstrøm, rådgiver oppvekst Dordi Aalbu og leder IT og digital samhandling Ola Andrea Stavne.

Torild Rogstad får midlertidig delegert myndighet som enhetsleder, herunder anvisningsmyndighet for Innvandrertjenesten.

Informasjon

For å skape gode prosesser vil informasjonsarbeidet være en sentral faktor. Informasjonen må treffe ulike målgrupper, som flyktningene selv, internt og eksternt tjenesteapparat, private tilbydere av f.eks. boliger og alle innbyggere i Oppdal. Det er viktig at flyktninger som kommer selv til Oppdal registrerer seg.

Boliger

Oppdal kommune disponerer i liten grad kommunale boliger som kan benyttes av flyktningene. Det vil derfor være nødvendig å leie boliger privat. Oppdal kommune har allerede opprettet informasjon på kommunens hjemmeside der blant annet aktuelle utleiende av bolig kan registrere sin bolig. Kommunen må godkjenne boligene og sikre at det skrives kontrakter for langsiktig leie mellom leietaker og utleier. Kommunen kan bidra med noe oppfølging etter behov.

På grunn av begrenset kollektivtilbud vil det være en stor fordel at flyktningene i utgangspunktet bosettes i sentralt, slik at de selv kan gå til aktuelle tjenester.

Helsetjenester

Asylsøkere, flyktninger og familiegjennforente har samme rett til helsetjenester, herunder rett til nødvendig smittevern hjelp, som den øvrige befolkningen. Rettighetene gjelder fra de ankommer Norge. Kommunen har ansvaret for at de som oppholder seg i kommunen får helsehjelp.

Det gjennomføres til vanlig 1. gangs undersøkelse i mottak (eks Råde), men det er forventet at flyktningestrømmen fra Ukraina er såpass stor at kapasiteten i de statlige mottakene ikke er stor nok til å gjennomføre undersøkelse på samtlige før de flyttes til kommunen. Det forventes videre at det kommer flyktninger uten å ha vært i mottak først. Helsestasjon og flyktningelegetjenesten har tilsammen anslagsvis 50 % ressurs knyttet til flyktningarbeid – dette er fordelt på helsesykepleier, jordmor og lege. Helsestasjonen og lege gjennomfører 1.gangs helseundersøkelse for de som ikke har hatt dette før ankomst kommunen.

Psykisk helse har i dag 10 % stillingsressurs øremerket til flyktningarbeid. Denne benyttes i dag til 1. gang samtale og oppfølgingssamtale. Det er i dag ukjent for Oppdal kommune hvem som vil bli bosatt her og omfanget av bistand er usikkert.

Dersom det kommer eldre personer med bistandsbehov eller personer med funksjonsnedsettelse med behov for helsetjenester, har kommunen et ansvar for å legge til rette for dette. Det er opplyst om at særlig eldre personer fra Ukraina er mer utsatt for sykdommer som bl.a. diabetes og hjerte/kar-sykdommer

Det blir sannsynlig behov for en utvidelse av dagens kapasitet til flyktninger. Vi erfarer at helsetjenestene til flyktninger i Oppdal er gode og rett dimensjonert i forhold til dagens behov med 26 bosettinger. En kapasitetsutvidelse som følge av flere bosettinger i Oppdal anbefales å løses med en utvidelse av eksisterende tilbud.

Vaksinasjonsdekning i Ukraina er lavere enn i Norge. Det er sannsynlig at vi må øke kapasiteten for vaksinerings av nyankomne fra Ukraina eksempelvis for Tuberkulose og Covid -19.

Introduksjonsprogram

Voksne mellom 18 og 55 år, har rett og plikt til å delta i introduksjonsprogram i samsvar med integreringsloven. Det innebærer norsk- og samfunnsopplæring og hjelp til å komme ut i arbeid. En stor økning i antall flyktninger vil kreve ansettelse av flere lærere og utvidet rådgivertjeneste. Det kan også bli behov for å leie undervisningslokaler.

Barnehage

Det er ønskelig at flyktningbarn får tilbud om barnehageplass så raskt som mulig. Det eksisterer noe ledig kapasitet i Oppdal i ordinære kommunale og private barnehager. Kommunen har startet kartlegging av eksisterende ledig kapasitet i barnehagene. Allerede nå vet en at det finnes en del ledige barnehageplasser, men flere barn i barnehage vil kreve flere ansatte.

Skole

Alle barn har rett til grunnskoleopplæring når det er sannsynlig at de skal oppholde seg i Norge lengre enn tre måneder. Denne retten skal oppfylles så snart som mulig og senest innen én måned. Dette står i opplæringsloven § 2-1 andre ledd. At opplæringen skal starte så raskt som mulig vil i praksis si at kommunene ikke skal utsette opplæringen lenger enn nødvendig, selv om de er innenfor fristen på én måned. Kravet innebærer at kommuner som klarer å gi barn opplæring fra første dag etter at de har kommet til Norge, skal gi et tilbud fra dette tidspunktet.

En kommune som vet eller går ut fra at det kommer nye barn i grunnskolealder til kommunen, må derfor begynne å legge til rette for at disse barna skal få starte på skolen med en gang. At opplæringa skal starte så raskt som mulig, vil også si at kommunen må starte opplæringen av barna selv om kommunen ikke klarer å gi et fullverdig opplæringstilbud i tråd med opplæringsloven med en gang. Kommunen må da sette i gang med de delene av opplæringen som kommunen har kapasitet til, for eksempel starte med å gi opplæring i noen utvalgte fag.

Kommunen har startet kartlegging av kapasitet i skolene for å ta imot flyktningbarn. Dette er sannsynlig at det må ansettes flere lærere og andre ansatte i skolene. Hvis det kommer mange skolebarn våren 2022, kan det være aktuelt å lage et eget skoletilbud i egne lokaler.

Frivillig sektor

I Oppdal har vi en engasjert frivillig sektor som bidrar med samfunnsnyttig arbeid i stort omfang. Vi opplever også at mange innbyggere i Oppdal er opptatt av krigen i Ukraina og masseflyktsituasjonen i Europa og gjerne vil bidra med hjelp på ulike måter. Det er lagt ut kontaktinfo på hjemmesiden slik at frivillige kan melde seg. Det legges opp til at en kontaktperson i Innvandretjenesten skal ta ansvar for å koordinere dette etter hvert.

Alternativ mottaksplass

Regjeringens instruks om utvidet alternativ mottaksplass (AMOT) ble offentliggjort 16.03.22. og det gjelder for personer som er fordrevet fra Ukraina og som er i målgruppen for midlertidig kollektiv beskyttelse. Alternativ mottaksplass betyr at en kommune påtar seg ansvaret for å gi nødvendig økonomisk støtte og følge opp personer som bor privat i midlertidige boløsninger. UDI jobber med å få på plass en utvidet ordning for alternativ plass tilpasset instruksjonen.

Informasjon om søknadsprosess vil bli publisert på UDI.no når det er klart. Nærmere informasjon ligger som vedlegg.

Økonomi

Kommuner som bosetter flyktninger, får utbetalt integreringstilskudd. På kort sikt dekker integreringstilskuddet utgiftene, men hvis det kommer eldre/funksjonshemmede eller andre personer med spesielle behov som blir boende over lang tid så kan det bli langsiktige kostnader som tilskuddet ikke gir dekning for.

Tilskuddet blir utbetalt etter at flyktningen er bosatt. Tilskuddet skal medvirke til at kommunene arbeider aktivt med bosetting og integrering slik at flyktningene kommer i arbeid, forsørger seg selv og deltar i samfunnet så raskt som mulig. I vedlagt brev fra IMDi omtales tilskuddsordningene.

Miljøfaglig vurdering

Ikke aktuelt

Landbruksfaglig vurdering

Ikke aktuelt

Folkehelsevurdering

En god bosettingsprosess og rask integrering vil ha stor betydning for flyktningenes folkehelse.

Vurdering

De humanitære følgene av krigen i Ukraina er store og dramatiske. En må regne med at Norge vil motta et stort antall flyktninger. I denne situasjonen bør Oppdal etter kommunedirektørens vurdering stille opp og bidra i arbeidet med å gi flyktningene en rask bosetting og et godt tjenestetilbud.

En slik formidabel økning i forhold til antall personer som vanligvis bosettes i Oppdal, gir store utfordringer kapasitetsmessig. En stor tilstrømming av flyktninger vil kreve at en både benytter ledig kapasitet i eksisterende tjenestetilbud og utvider eksisterende tilbud. I tillegg er det sannsynlig at en må rigge nye tilbud på enkelte områder.

Utfordringen med å ta imot flyktningene på en best mulig måte er ikke noe kommunale tjenester kan løse alene. En vil være avhengig av at hele Oppdalsamfunnet stiller opp. Kommunedirektøren har tro på at dette vil la seg løse gjennom en godt koordinert kommunal innsats i samspill med engasjement fra frivillig sektor, næringsliv og private.

Kommunedirektørens tilråding

Formannskapet vedtar å bosette totalt 140 flyktninger i 2022.